

1

De wet van Wooderson

Op plekken waar de wereld steil is, zoals in de Andes, maken mensen gebruik van kabeltreinen als transportmiddel. De karretjes zijn verbonden met een hoger op de berg gelegen katrol en het gewicht van het dalende karretje trekt het stijgende omhoog. Ze verplaatsen zich dus doordat ze elkaars tegenwicht zijn. Ik ben er inmiddels achter dat je het ouderschap daarmee kunt vergelijken. Zoals het verstrijken van de tijd voor mij achteruitgang betekent, zo komt mijn dochter steeds verder. En dat is maar goed ook. Ik geef me uiteraard graag over aan het verstrijken van de dagen, vooral omdat elk moment dat voorbijgaat er een samen met haar is geweest. Maar dat wil niet zeggen dat ik daarmee niet terugverlang naar de dagen dat al mijn haren nog bruin waren en mijn huid geen rare vlekken vertoonde. Mijn dochttertje is nu twee en geloof me, niets geeft zo duidelijk de tijdsboog aan als de rimpels op de rug van je hand wanneer je die spekvetvingertjes leert tellen: één, tee, tie.

Maar zomaar iemand die vader wordt en rimpels krijgt... Dat is geen nieuws, hè? Kijk eerder naar het allernieuwste idee dat de marketingafdeling van Oil of Olaz deze week weer lanceert. Terwijl ik dit schrijf is dat toevalig 'kleurcorrigerende gezichtscreme'. Dat is een romige, beige pasta die ofwel modder uit de uitlopers van de Elzas is, ofwel het toppunt van lulkoek. Denk dan even terug aan Hera's woedende aanvallen van jaloezie. Mensen zijn al eeuwenlang geobsedeerd door ouder worden en het lelijker worden dat daarvan het gevolg is. Dat is al het geval zolang er mensen, obsessies en lelijkheid bestaan. 'De dood en de belasting' – dat zijn toch de twee zekerheden in het leven, wordt ook wel gezegd? Als je bedenkt dat de Amerikaanse overheid vanwege geldtekort de hele boel misschien wel weer zal moeten sluiten, lijkt het tweede tegenwoordig zelfs een stuk minder zeker te zijn, dus zo zie je maar.

Als puber – en ik vind het nogal een schokkend besef dat ik qua leeftijd toen dichter bij mijn dochttertje stond dan nu op mijn achtendertigste – hield ik erg van punkrock en vooral van poppunk. Eigenlijk waren de bands van toen verwaandere en minder goede versies van Green Day. Als ik nu naar die muziek luister, komt het hele fenomeen me als nogal wonderlijk voor: volwassen mannen die door een of andere onzichtbare kracht in kwartetten of trio's bijeenkwamen om te jammeren over vriendinnetjes en wat andere mensen aten. Maar destijds vond ik die bands echt te gek. Omdat ze veel te hip waren voor posters moest ik voor de muren in mijn slaapkamer genoeg nemen met hun platenhoezen en flyers. Mijn ouders wonen allang niet meer in dat huis en zijn sindsdien zelfs al twee keer verhuisd. Ik weet bijna zeker dat mijn slaapkamer tegenwoordig iemands zolder is en ik

heb geen idee waar al die spullen die ik toen verzamelde zijn gebleven. Eerlijk gezegd weet ik niet eens echt meer hoe die spullen er allemaal uitzagen. Ik kan er alleen maar met een glimlach aan terugdenken, en ineenkrimpen van schaamte.

Maar wanneer een achttienjarige nu iets aan zijn muur hangt, blijft het daar eeuwig hangen. Wanneer hij achtendertig is, is hij niet de enige die erop kan terugkijken en zich terwijl hij door het puin vlooit afvragen: ‘Wat bezielde me in ’s hemelsnaam?!’ Dat uitvlooien kan iedereen dan namelijk doen, ook onderzoekers. Bovendien kunnen zij dat bij iedereen doen, niet alleen bij die ene figuur. Daarbij kunnen ze dat achttiende levensjaar koppelen aan wat ervoor is gebeurd en wat er nog gaat gebeuren, want de muur vol totems in die tienerkamer bij zijn ouders thuis zal hem volgen naar zijn studentenkamer, naar zijn eerste flat, naar het huis van zijn vriendinnetje, naar zijn huwelijksreis, en ja, uiteindelijk zelfs naar de babykamer van zijn dochter. Waar hij die vervolgens zal volhangen met duizenden updates over de gepureerde hapjes die ze eet.

Misschien is een kersverse ouder wel extra gevoelig voor de mijlpalen van het ouder worden. Dat is namelijk zo’n beetje het enige waar je het nog met andere mensen over hebt. Bij de dokter krijg je om de paar maanden allerlei relevante cijfers voorgeschoteld en de mijlpalen blijven zich aandienen, lang nadat babycenter.com en de kinderarts zijn gestopt je herinneringen te sturen voor afspraken. Alleen houden we het zelf op een gegeven moment niet meer bij. Computers hebben daarentegen niets beters te doen, want dat is hun enige taak: dingen bijhouden. Zij raken het plakboek niet kwijt, gaan niet op reis, worden niet dronken of seniel – ze knippen niet eens met hun ogen. Nee, ze staan daar maar gewoon te staan en onthouden het allemaal. De talloze levensfasen die, eenmaal voorbij, alleen nog maar in ons geheugen gegrift staan en misschien in een paar schoendozen zitten, zijn permanent aan het worden, en hoe angstaanjagend dat ook mag klinken voor iedereen die wel eens een dronken selfie op Instagram heeft gezet, het biedt overduidelijk ook geweldige kansen om zaken te doorgronden, mits dat natuurlijk zorgvuldig gebeurt.

Wat ik net heb beschreven, over die muur en wat je in je leven allemaal vergaart, wordt door onderzoekers ‘longitudinale data’ genoemd: gegevens afkomstig van een bepaalde groep mensen die gedurende langere tijd worden gevolgd. Ik was bovendien hardop aan het nadenken over eventueel toekomstig onderzoek. Alleen beschikken we nog niet echt over die mogelijkheid, omdat internet als wijdverbreid menselijk archief daar nog wat te jong voor is. Zelfs Facebook, dat zowel een toetssteen als een paradepaard is, is

pas sinds een jaar of zes echt groot. Het zit nog niet eens in de brugklas! Zo bouwen we nog elke dag verder aan deze verreikende informatie. Over tien, twintig jaar zullen we in staat zijn vragen te beantwoorden in de trant van... Nou, in elk geval deze: welke gevolgen heeft het wanneer je elk moment van iemands leven al vanaf zijn babyjaren vastlegt in 'posts' die iedereen kan zien? We zullen veel meer weten over de mate waarin vriendschappen verwateren en hoe nieuwe ideeën langzaam opborrelen en mainstream worden. In de rijen en kolommen van mijn databases zie ik al die langetermijnmogelijkheden. En die kunnen we allemaal zien, bijvoorbeeld bij de veelbelovende tijdlijn op Facebook. Voor het verstrijken van tijd scheppen deze data een nieuwe volledigheid, zo niet een heel nieuwe tak van wetenschap.

Maar zelfs nu beschikken we in bepaalde situaties al over een uitstekende indicator waarmee we kunnen vooruitspoelen naar wat er mogelijk is. We kunnen verschillende groepen mensen op verschillende momenten in hun leven vergelijken, wat een ruwe schets van de boog van het leven oplevert. Die aanpak werkt alleen niet met muzieksmaak, omdat muziek zelf met de tijd verandert en je dus geen controlegroep hebt voor je analyse. Maar er bestaan wel vaste, algemeen geldende principes ter ondersteuning van de analyse, en in de data waarover ik beschik is de samenhang tussen schoonheid, geslacht en leeftijd daar een van. De mogelijkheid om mijlpalen te markeren bestaat dus al, en daarbij worden ijdelheden en kwetsbaarheden blootgelegd die tot nu toe misschien alleen maar schaduwen van de waarheid vormden. Al doende komen we steeds dichterbij een onderwerp waar schrijvers, schilders, filosofen en dichters al sinds de oorsprong van hun beroep door zijn gegrepen, misschien met wat minder kunst (hoewel het wel een zekere kunst vereist), maar zeker met een nauwkeurigheid die nieuw en schitterend is. Zoals zo vaak bevinden de beste dingen zich in de ruimte tussen droom en daad, en ik zal hier laten zien hoe we die kunnen vinden.

Laat ik beginnen met de meningen van vrouwen. Alle trends die je hieronder ziet, gelden voor alle datasets met betrekking tot geslacht waarover ik beschik, maar ik zal me omwille van de details op de gegevens van OkCupid richten. In de bovenste figuur op p. 34 zie je wat vrouwen de aantrekkelijkste leeftijd van een man vinden. Het staat wat eigenaardig gerangschikt, maar je zult straks wel begrijpen waarom ik dat heb gedaan.

Begin boven aan de figuur en je zult zien dat vrouwen van 20 en 21 een voorkeur hebben voor mannen van 23, vrouwen van 22 voor mannen van 24 enzovoort, en uiteindelijk dan de vrouwen van 50, bij wie de 46-jarige mannen het hoogst scoren. Let wel: dit zijn geen onderzoeksresultaten, maar gegevens die zijn opgebouwd uit miljoenen voorkeuren van mensen die op

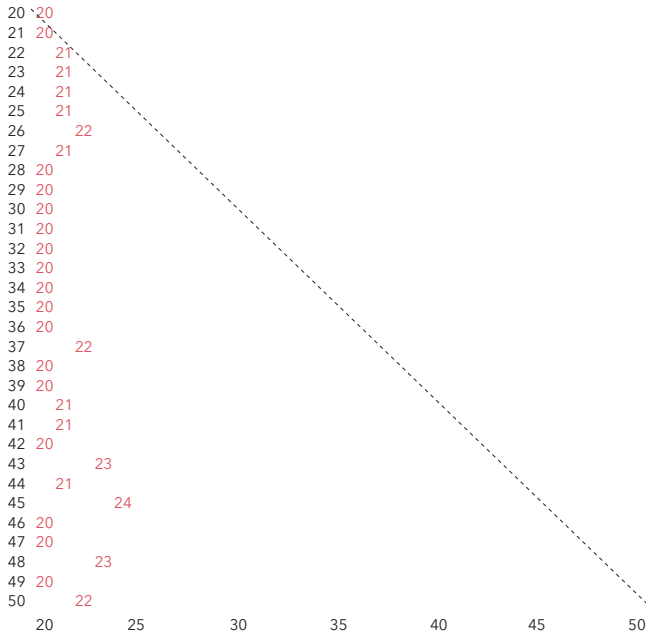
zoek waren naar een date.¹ Al bekijk je alleen de eerste paar leeftijdcombinaties, dan heb je de essentie van de figuur meteen al te pakken, namelijk: een vrouw wil het liefst dat een man ongeveer even oud is als zij. Kies een willekeurige leeftijd in het zwart onder de veertig en het rode cijfer wijkt daar steevast niet al te ver van af. De algemene trend wordt nog duidelijker wanneer ik met een schuine streep de voortgang van de rode waarden aangeef (zie de onderste figuur op p. 34).

Die diagonale stippellijn is de 'leeftijd-pariteitslijn', met andere woorden, de vrouw en de man zijn even oud. Dit is geen gezaghebbend wiskundig concept, maar gewoon iets wat ik eraan heb toegevoegd omdat de grafiek dan gemakkelijker te lezen is. Situaties vertonen vaak een soort intrinsieke geometrie – dat is niet voor niets de eerste wetenschap die er bestond – en we zullen daar waar mogelijk gebruik van maken.* Deze stippellijn laat twee overgangen zien die toevallig met belangrijke verjaardagen samenvallen. Het eerste omslagpunt ligt bij dertig, waar de trend van de rode cijfers – de leeftijd van de mannen – onder de lijn duikt en er nooit meer boven komt. Zo kun je uit de data aflezen dat een vrouw tot haar dertigste de voorkeur geeft aan net iets oudere mannen en daarna juist liever ietsje jonger. Bij veertig jaar maakt de leeftijd van mannen zich los van de diagonaal en daalt dan bijna negen jaar lang in één rechte lijn. Dat wil zeggen, de smaak van een vrouw lijkt op een muur te stuiten. Of het uiterlijk van een man maakt een duikvlucht, want zo zou je het ook kunnen bekijken. Zou je een uiterste houdbaarheidsdatum voor de sexappeal van een man willen bepalen, dan is het hier vrij duidelijk te zien: op zijn veertigste.

Deze twee invalshoeken (de vrouw die beoordeelt en de man die beoordeeld wordt) vormen samen beide kanten van het verhaal. De wensen van een vrouw veranderen naarmate ze ouder wordt. Vanuit het perspectief van de man bekeken impliceert de ruwweg 1:1-beweging van de rode tegenover de zwarte getallen dat naarmate hij rijper wordt, de wensen van zijn vrouwelijke leeftijdgenoten meerrijpen. Dat patroon gaat bijna jaar voor jaar op. Hij wordt ouder en het vrouwelijk oordeel past zich daaraan aan. Rimpels, neushaar, de hernieuwde voorkeur voor bermuda's – blijkbaar kan dat er allemaal mee door, of misschien wordt het door andere sterke punten gecompenseerd. Vergelijk dat met de vrije val van de beoordelingen aan de andere kant, bij wat mannen van vrouwen vinden. Wat uit de figuur op p. 36 blijkt – en eigenlijk is het niet eens echt een grafiek, eerder een tabel met een paar kolommen – is even confronterend als de negatieve ruimte in de grafiek zelf:

.....
* Dit is voor mij wat een visualisatie van echte data onderscheidt van een gewone grafiek of een impressionistisch kunstwerk waar toevallig wat cijfers in staan. In een visualisatie geeft de fysieke ruimte zelf de verbanden en relaties weer.

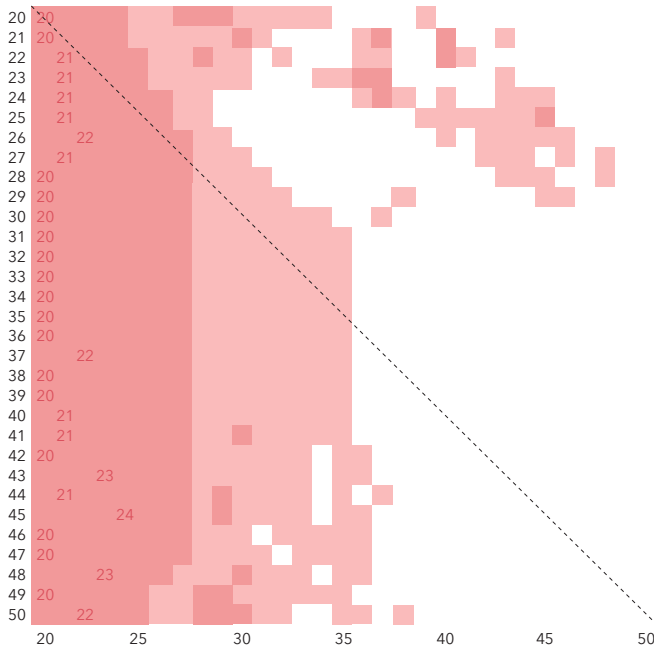
de leeftijd van een man afgezet tegen de leeftijd van de vrouw die hij het aantrekkelijkst vindt

een vrouw is op haar top wanneer ze begin twintig is. Punt. En eigenlijk laat mijn grafische voorstelling dat nog niet eens duidelijk genoeg zien. De vier leeftijden waarop vrouwen het hoogst scoren zijn voor alle groepen mannen, op één na: 20, 21, 22 en 23. Het algemene patroon is in de figuur op p. 37 te zien. De twee hoogste kwartielen (de bovenste helft van de beoordelingen) zijn gearceerd en om het navigeren verder te vergemakkelijken staan op de x-as enkele vrouwenleeftijden in zwart.

Wederom spreekt de geometrie voor zich: het mannenpatroon gaat veel verder dan alleen maar een voorkeur voor vrouwen van begin twintig. Voor een man die zelf de dertig is gepasseerd, zou de tweede helft van onze leeftijdsreeks (dat wil zeggen, vrouwen van boven de 35) net zo goed niet kunnen bestaan. Hoe jonger, hoe beter, en het jongst is het allerbest. Als ‘over je hoogtepunt heen zijn’ betekent dat iemand begint af te takelen, dan heeft een heteroseksuele vrouw in Amerika haar beste tijd al gehad zodra ze oud genoeg is om alcohol te mogen drinken, op haar eenentwintigste dus.

de leeftijd van een man afgezet tegen de leeftijd van de vrouw die hij het aantrekkelijkst vindt

Die focus op jeugdigheid kan natuurlijk ook te maken hebben met de verwachtingen van mannen die nooit verouderen. Wat een man van vijftig sexy vindt komt ongeveer op hetzelfde neer als de mening van een student, zolang we althans naar leeftijd als primaire variabele kijken. Mannen van in de twintig zijn zelfs eerder bereid met een wat oudere vrouw uit te gaan. En dat groepje middelmatige scores in de rechterbovenhoek van de grafiek? Wat je daar ziet is cougar-aas. Wandelaars die gewoon van een mooie dag genieten, en páts – hebbes.

Wiskundig uitgedrukt geldt dat de leeftijd van een man en zijn seksuele bedoelingen onafhankelijke variabelen zijn: de eerste verandert, de laatste blijft constant. Ik heb dat de wet van Wooderson genoemd, als eerbetoon aan de beroemdste vertolker ervan, het personage dat in *Dazed and Confused* wordt gespeeld door Matthew McConaughey (zie p. 38).

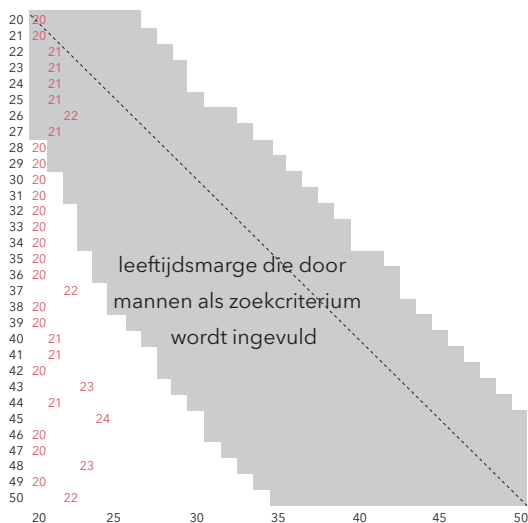
In tegenstelling tot wat Wooderson zelf zegt, verschilt dat wat mannen zeggen te willen nogal van de scores die ze heimelijk uitdelen. De beoordelingen die we hierboven zagen, werden gegeven zonder dat er een bepaalde

Dat vind ik nou zo leuk aan
middelbareschoolmeisjes. Ik word
ouder, zij blijven even oud.

vraag of suggestie aan voorafging. Het enige wat er gevraagd werd was: ‘Beoordeel deze persoon.’ Vraag je mannen echter op de man af om leeftijden te selecteren van de vrouwen naar wie ze op zoek zijn, dan krijg je heel andere resultaten. Het grijze gebied hieronder is wat mannen zeggen wanneer je ze vraagt wat ze willen:

de leeftijd van een man afgezet tegen de leeftijd van de vrouw die hij het
aantrekkelijkst vindt

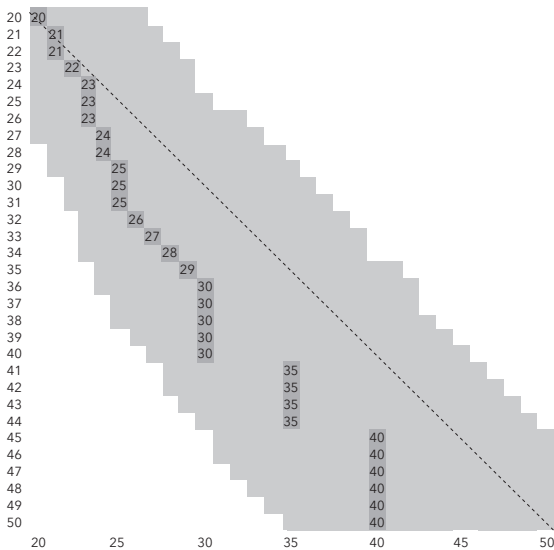

Aangezien ik niet denk dat iemand de site doelbewust probeert te misleiden wanneer hij op OkCupid zijn voorkeuren aangeeft – daar heb je immers weinig aan, omdat je weet dat de site je dan geeft wat je níét wilt –, zie ik dit

eerder als een verklaring van wat mannen denken dat ze horen te willen in plaats van wat ze eigenlijk willen. De kloof daartussen wordt met de jaren alleen maar groter, hoewel de spanning in een soort zielig compromis lijkt uit te monden zodra het tijd is om te stoppen met beoordelen en er daadwerkelijk actie moet worden ondernomen. Maar dat komt hier later nog aan de orde.

De volgende figuur (de laatste van dit type) toont de leeftijden die de meeste contactverzoeken krijgen. De leeftijden die de meeste berichtjes ontvangen zijn de donkergrijze vierkanten aan de linkerkant van de brede strook. De drie donkere verticale repen onderaan geven de sprongen weer in het zelfbeeld van een man zodra hij de middelbare leeftijd nadert. Je kunt de radertjes in hun hoofd bijna zien draaien. Op zijn vierenveertigste durft een man nog best een vrouw van 35 te benaderen, maar nog geen jaar later ziet hij daarvan af. Een leeftijdsverschil van negen jaar is prima, maar blijkbaar is tien jaar toch opeens net iets te veel.

leeftijd van een man afgezet tegen de leeftijd van een vrouw aan wie hij de meeste berichtjes stuurt

Daar speelt de echte liefde zich dus uiteindelijk af: in dit berekende niemandsland, de balans tussen wat je wilt, wat je zegt te willen en wat je uit-